

SCENARIUSZ LEKCJI Z PRZEDMIOTU: HISTORIA (liceum ogólnokształcące, poziom rozszerzony/zajęcia fakultatywne/kółko zainteresowań)

Temat: Od bański spekulacyjnej do krachu...jak giełda wpływa na historię, a historia na giełdę.

Czas: 2 x 45 minut

Cel ogólny:

Zainteresowanie uczniów bieżącymi wydarzeniami ekonomicznymi na rynkach międzynarodowych poprzez ukazanie wpływu hoss, bess i krachów na wydarzenia historyczne. Prześledzenie losów najważniejszych instytucji giełdowych i wydarzeń, które wstrząsnęły światem. Historyczny rozwój giełd i nierozzerwalnie z nimi związanego systemu bankowego aż po czasy współczesne. Występowanie giełdy/ krachów giełdowych w kulturze popularnej.

Założenia:

Przed terminem przewidzianym na zajęcia należy poprosić uczniów, aby zapoznali się z definicją „giełdy” i „spekulacji”, oraz spróbowali sobie przypomnieć, w jakim kontekście ostatnio słyszeli o giełdzie – najlepiej gdyby mogli przynieść ze sobą materiały z prasy, książki, filmy.

Cele operacyjne:

Zapamiętywane informacje: definicje giełdy, spekulacji, baniek spekulacyjnych, pojęcia hossy i bessy, znajomość dat związanych z największymi kryzysami giełdowymi, znajomość najważniejszych giełd.

Zrozumienie wiadomości: zrozumienie wpływu między działalnością inwestycyjną a kondycją gospodarki, mechanizmy psychologiczne, które popychają ludzi do inwestowania; wpływ kryzysów na zmiany społeczne – życie ludzi przed i po. Kontekst przepływu kapitału i globalizacji rynków – na których ceny akcji w jednym kraju wpływają na ceny na innych giełdach. Wskazanie najważniejszych rynków i państw – sytuacja których wpływa na giełdy na całym świecie. Polityczny aspekt krachów na giełdzie (pogrzebywanie kariery polityków, którzy są u władzy; wychodzenie z krachu jako wyzwanie polityczne).

Wykorzystanie wiadomości: poszerzenie perspektywy historycznej o wiadomości z historii gospodarczej, zainteresowanie uczniów rynkiem, odczarowanie pojęć abstrakcyjnych.

Metody i formy pracy z uczniami:

- wykład, pogadanka, „burza mózgów”, dyskusja
- praca w grupach, indywidualne wypowiedzi (możliwość zaprezentowania materiałów, które ze sobą przyniosą, a które skojarzyły im się z tematem zajęć)

Środki dydaktyczne wykorzystane podczas zajęć:

- tablica
- CD z filmem pokazującym pracę giełdy, zdjęcia z różnych giełd na świecie (New York Stock Exchange, GPW w Warszawie, inne)
- wybrane gazety (współczesne lub ksera, reprodukcje archiwalnych numerów) mówiące o krachach na giełdzie
- znane zdjęcia przedstawiające społeczeństwo amerykańskie w dobie kryzysu (np. Dorothei Lange)

Tok lekcji:

Faza wprowadzająca:

Zaprezentowanie krótko „Wirtualnej wycieczki po warszawskiej GPW”

Nawiązanie z uczniami rozmowy na temat tego, czym jest giełda. Pytanie o skojarzenia i konteksty (w jakich filmach pojawiała się giełda, jak wyglądała, pokazanie fragmentów filmu).

Próba ustalenia wspólnie definicji giełdy.

Faza realizacyjna:

Podsumowanie wypowiedzi uczniów. Krótki wykład na temat inwestowania na giełdzie i spekulacji. Zapytanie uczniów, kiedy mamy do czynienia z hossą, a kiedy z bessą? Pobieżne omówienie podstawowych instrumentów (akcje, obligacje).

Zapytanie uczniów, o najważniejsze wydarzenia z dziejów giełdy, które z nich miały największy wpływ na bieg historii, o których pamiętają lub które były omawiane na lekcji historii?

Krótki wykład na temat historii giełdy. Omówienie definicji kryzysów i baniek spekulacyjnych.

Zapytanie klasy, ile wart może być jeden tulipan?

(W tym samym czasie nauczyciel pokazuje uczniom ilustrację przedstawiającą Semper Augustus – najsłynniejszego tulipana, który został sprzedany za rekordową kwotę podczas tulipanowej gorączki).

Omówienie Tulipomanii (1636-37)

- wytłumaczenie pojęcia „handlu wiatrem”

Bański spekulacyjne XVIII wieku:

Kampania Mississippi (Francja)

Historyczne przyczyny powołania Kampanii: zrujnowanie skarby państwa wskutek wojny o sukcesję hiszpańską; spodziewane zyski w Ameryce.

Inwestycja we francuską kolonię w Luizjanie. Kampania posiadała monopol handlu na wszystkich morzach, zastosowano też wszelkie możliwe środki promocji jej wizerunku tak, by zachęcić inwestorów, jednak nie przyniosła spodziewanych zysków, które pokryłyby wartość wyemitowanych akcji. Nastąpił krach. Postać Johna Lawa.

Kampania Mórz Południowych (Anglia)

Historyczne przyczyny powołania Kampanii: zbliżająca się ku końcowi wojna o sukcesję

hiszpańską; prognoza zysków w handlu z koloniami hiszpańskimi; umiarkowanie korzystny dla inwestorów Traktat z Utrechtu (1713 r.).

Wzrost kursu Kampanii wskutek wyrachowanego PR-u jej twórcy Lorda Skarbnika – Roberta Harleya . Narastanie bańki spekulacyjnej i nakręcanie koniunktury również na inne spółki giełdowe - „prosty lud zainteresował się giełdą”. Spadek cen akcji i fala bankructw.

Bańka spekulacyjna w XX wieku:

-lat 20. XX wieku w Stanach, krach giełdowy z roku 1929.

Nauczyciel omawia sytuację gospodarczą po I wojnie światowej oraz narastanie („ryczące lata 20.”) bańki spekulacyjnej na amerykańskiej giełdzie aż do „czarnego czwartku”.

Omówienie konsekwencji kryzysu.

Kryzys 1987

Ekonomiczny optymizm lat 80-tych. „Czarny poniedziałek” na Dow Jones. Wpływ na inne giełdy (np. HongKong). 2-letnia rekonwalescencja giełdy. Wprowadzenie „trading curb” na giełdzie nowojorskiej. Próba odpowiedzi na pytanie, dlaczego doszło do kryzysu? (Czy za wszystkimi kryzysami stoją te same powody?)

Dyskusja wokół bańki spekulacyjnej związanej z inwestycjami internetowymi **Dot-com bubble**

Jeśli uczniowie mają na ten temat jakąś wiedzę – prośba, aby jedna osoba zaprezentowała problem; jeśli nie krótki wykład na temat przecenienia firm internetowych.

Na koniec trochę o psychologii. Przedstawienie krachów giełdowych nie tylko jako odwzorowań realnej koniunktury gospodarczej, ale także fenomenu związanego z emocjami.

Pytanie do przemyślenia: **Czy niepoohamowane pragnienie zysku zawsze musi zakończyć się porażką?**

„Można przewidzieć ruch gwiazd, ale nie szaleństwo ludzi” (Izaak Newton, po utracie swoich 20 tys. funtów zainwestowanych w Kampanie Mórz Południowych)

Sprawdzian wiadomości:

Quiz dotyczący zagadnień z lekcji. Klasa zostaje podzielona na zespoły. Członkowie zwycięskiej drużyny dostają po cebulce tulipana...nagroda kiedyś bezcenna niż już raczej nie dająca się przecenić, ale odpowiednio w nią inwestując wciąż mogą się doczekać uroczej rośliny.